

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Владимир Златарски,
Институт за исторически изследвания при БАН,

на дисертационен труд на
Христина Иванова Кирилова

на тема

„Видинският регион във военната история на България (1878 – 1945)“

представен за придобиване на образователната и научна степен „доктор“
в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално
направление 2.2. История и археология,
по докторска програма „Военна и военнополитическа история“

В тази процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ кандидатката Христина Кирилова участва със своя авторски труд „Видинският регион във военната история на България (1878 – 1945)“. Дисертацията е изградена в класическия научен подход с хронологична структурираност и се състои от въведение, четири глави, заключение и библиография. Не съм констатирал наличие на плагиатство.

Става дума за солидно научно изследване, в което се разглеждат различни аспекти от военната дейност във Видинския регион. От една страна са представени етапите в развитието на военните формирования и участието им във войните на Третата българска държава, а от друга средата, в която това се случва – обществено-политическа, социална и битова. По този начин се получава интересна сплав, показваща свързаността с военните части на целия регион, който по този начин може да бъде разбран като част от общата история на Видинския край. В това отношение авторката е постигнала добри резултати. Прави впечатление, че изворовата основа на дисертацията е богата и съдържа както разнообразни архивни материали от различни архивохранилища, някои от които не са включвани до този момент в научен оборот, така и литературата около тази и близки теми. Стъпила на тази здрава база Христина Кирилова изгражда върху нея и аналитичната част на труда. Избраната тема има своя актуалност, тъй като въпреки наличието на изследвания по различни отделни теми, обобщаващи научни трудове за мястото и ролята на Видинския регион в историята на военното дело и българската армия почти липсват. Със своята работа, в която между другото може да се открие и сериозна лична мотивация за осмисляне на темата, кандидатката дава свой принос в попълването на тази празнина.

В първата глава г-жа Кирилова представя средата, в която действат видинските военни формирования. Разгледани са географското

положение на българския северозапад, особеностите на административното деление, както и конкретното структурно развитие на военните подразделения. В полето на авторския анализ попадат обаче и онези структури, които оказват влияние върху тях, а именно държавните и общински учреждения и местното население. Като се прибави и географската характеристика и фортификация на българския северозапад се получава онази отправна точка, от която в следващите глави се развива научното повествование. Авторката прави преглед на тези особености като започва от най-старите известни източници и през средновековието и епохата на Възраждането достига да новото време. Този преглед на места придава усещане за добросъвестно хронологично изброяване на всички известни източници без да се предлага общ анализ. В духа на правилното употребяване на имената бих искал да отбележа, че в титулатурата на княз Александър I. не трябва да се прибавя Батенберг, тъй като фамилното му име няма отношение към княжеското звание. Също така Фердинанд не е правилно да е посочван като „първи“ преди встъпването му в длъжност в България. Имам резерви и към коректността на използването на названието „Фердинанд Сакскобурготски“.

Във втората глава е проследено развитието на въоръжените сили от региона във войните, които България води от края на XIX до средата на XX в. В хронологичен план са разгледани периодите на Сръбско-българската война, на Балканските и двете световни войни. Подробно са представени дислокацията, движението, боевете и ролята на военните формирования като част от общите действия на българската армия. Бих искал да посоча като силна част представянето на командирите на частите, което представлява интерес и допринася за плътността на историческия разказ. Описанията на отделните сражения през войните следват традиционния наратив и са вече добре проучени в съществуващата литература, но авторката успява на места да вмъкне

малко известни и неизследвани аспекти, което е още един приносен характер на тази дисертация. Интересно би било в следващи проучвания (тук това за съжаление не е направено) да се проследи - доколкото е възможно - какво е отражението на съвместните действия в голямата политика и на чисто личните срещи на войниците с другите сили от съюзническата коалиция, в която България участва в Първата световна война.

В духа на класическите краеведски изследвания, които набират все по-голяма популярност както сред историците, така и сред обществеността, третата глава на тази дисертация, съобразно особеностите на разглежданата тема, ни показва общественото-политическия живот на хората от региона. С това изследването се нарежда в линията на модерната историография, която се стреми да покаже както големите събития, така и тези, които формират живота, усилията и отдадеността на местното население в контекста на националната история. Отново е приложен хронологичния подход, в който са проследени и анализирани и някои аспекти от войните. Както и във втората глава, описанието на личностите допринася за рецепцията на текста. Все пак обаче би следвало на места да се дават и допълнителни данни за някои от споменатите военни дейци и техните действия (напр. Иван Маринов). Частта за другия образ на войната, за това „оцеляване във време на нищетата“ повдига важни теми в историографията днес. С това дисертацията дава импулс и за по-нататъшни изследвания и в други региони на България. И тук бих отправил препоръка при допълнителни научни дирения да се изследва опита на военните и на цивилното население от досега с чуждестранните части (първо германски, след това съветски). В тази глава с. 224 се твърди, че България обявява война на СССР, а всъщност е обратното.

Важната тема за паметта и историята е обект на изследването в четвъртата глава на тази дисертация. Тук кандидатката се е постарала да събере и осмисли огромен материал за бойните знамена, маршове и паметници, за патриотичните организации във Видинско и при това да ги вплете в онази дълбока връзка между армия и население, която прави историческата памет толкова силна. Събирането, систематизирането и анализа на данните от тази глава е друг сериозен приносен характер на този научен труд.

Предлаганият от Христина Кирилова дисертационен труд има всички характеристики на едно завършено научно изследване. Извършен е голям издирвателски труд по събирането на емпиричен материал, чието интерпретиране в исторически текст показва кандидатката като добре подготвен и съвестен учен. Дисертацията е написана на добър език, като на места има известни стилистични недостатъци, например в словоредата и дължината на изреченията, които затрудняват леко възприемането на текста. Неговата научна стойност според мен обаче е въвн от всякакво съмнение, трудът има споменатите собствени приноси в изследваната тема. Това е едно самостоятелно научно изследване, което отговаря на изискванията на съответната нормативна база. Моята оценка е положителна и аз изразявам съгласието си Христина Кирилова да придобие образователната и научна степен „доктор”.

15.01.2023 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Владимир Златарски

Rakovski National Defence College

REPORT

by Assoc. Prof. Dr. Vladimir Zlatarsky,
Institute for Historical Studies at BAS,

on the dissertation of
Hristina Ivanova Kirilova

on topic

"The Vidin region in the military history of Bulgaria (1878 - 1945)"

presented for the acquiring the educational and scientific degree "Doctor of
Philosophy"

in the field of higher education 2. Humanities, professional field 2.2. History
and Archaeology,

in the doctoral program "Military and military-political history"

In this procedure for the acquiring the educational and scientific degree "Doctor of Philosophy", the candidate Hristina Kirilova participated with her author's work "The Vidin region in the military history of Bulgaria (1878 - 1945)". The dissertation is built in the classical scientific approach with a chronological structure and consists of an introduction, four chapters, a conclusion and a bibliography. I haven't found any plagiarism.

It is a solid scientific study that examines various aspects of military activity in the Vidin region. On the one hand, the stages in the development of the military formations and their participation in the wars of the Third Bulgarian State are presented, and on the other, the environment in which this happens - political, social and domestic. The result is an interesting study, showing the connection between the military units and the entire region, which can thus be understood as part of the general history of the Vidin region. In this regard, the author has achieved good results. The source base of the dissertation is rich and contains both a variety of archival materials from various archives, some of which have not been included in scientific circulation until now, as well as the literature about this and related topics. Stepping on this solid base, Hristina Kirilova builds on it the analytical part of the work. The chosen topic has its relevance, because despite the presence of studies on various separate topics, scientific works summarizing the place and role of the Vidin region in the history of military affairs and the Bulgarian army are almost absent. With her work, in which, a serious personal motivation for making sense of the topic can be found, the candidate contributes to filling this gap.

In the first chapter, Ms. Kirilova presents the environment in which the Vidin military units operated. The geographical location of the Bulgarian northwest, the peculiarities of the administrative divisions and the specific structural development of the military units are examined. However, the author's analysis also includes the structures that influence them, namely state and municipal institutions as well as the local population. Adding the geographical

features and fortifications of the Bulgarian north-west provides the starting point from which the scientific narrative develops in the following chapters. The author examines these features, beginning with the oldest known sources and through the Middle Ages and Renaissance to modern times. This overview gives the impression of a chronological listing of all known sources without offering a general analysis. For the sake of correct naming, I would like to point out here that Battenberg should not be added to the title of Prince Alexander I, since his surname has nothing to do with the title of Prince. It is also to correct the place calling Ferdinand "First" before his inauguration in Bulgaria. I have additional concerns about the correctness of using the name "Ferdinand Sachscoburgotsky".

The second chapter shows the development of troops in the wars fought by Bulgaria from the late 19th to mid-20th centuries. The periods of the Serbian-Bulgarian war, the Balkan wars and the two world wars are examined chronologically. Locations, movements, battles and the role of military formations in the general actions of the Bulgarian army are presented in detail. I would particularly like to emphasize the places sowing the unit commanders, which is interesting and adds to the density of the historical narrative. The descriptions of individual battles during the wars follow the traditional narrative and are already well studied in the existing literature, but the author manages to add little-known and unexplored aspects in some places, which also contributes to this dissertation. It would be interesting to follow in later studies (unfortunately this was not done here) how the joint actions are reflected both in big politics and in the personal encounters of the soldiers with the other armed forces of the allies, within the framework of the coalition, in which Bulgaria took part in the First World War.

In the spirit of classic local history, which is gaining more and more popularity both in historiography and among the public, the third chapter of this dissertation shows us, according to the specifics of the treated topic, the socio-political life of the people in the region. The study thus joins the ranks of modern

historiography, which seeks to present both the major events and those that shaped the lives, efforts and commitments of the local population in the context of national history. Again, the chronological approach was used, tracing and analyzing some aspects of the wars. As in the second chapter, the description of the personalities contributes to the reception of the text. However, additional information should be given in some places about some of the military figures mentioned and their actions (for example Ivan Marinov). The part about the other side of war, about this "surviving in times of poverty", raises important issues in contemporary historiography. The dissertation thus provides impetus for further research in other regions of Bulgaria. I would recommend here again that further research be carried out into the different experiences of the military and the civilian population with foreign units (first German, then Soviet). In this chapter, on p. 224, it is claimed that Bulgaria declared war on the USSR, but in fact it happened the opposite.

The important topic of memory and history is the subject of research in the fourth, final chapter of this dissertation. Here the candidate has tried to collect and interpret a huge amount of material about the battle flags, marches and monuments, about the patriotic associations in Vidin District and at the same time weave them into that deep connection between the army and the population that is the historical memory matters so much. The collection, systematization and analysis of the data in this chapter is another important contribution of this scientific work.

The dissertation proposed by Hristina Kirilova has all the hallmarks of a completed scientific study. Empirical material was collected with a lot of research work, the interpretation of which in a historical text shows the candidate to be a well-prepared and conscientious scientist. The dissertation is written in good language, although in some places some stylistic shortcomings, such as the word order and the length of the sentences, make the text somewhat difficult to understand. In my opinion, however, its scientific value is beyond doubt, it has a

wide range of contributions to the researched topic. This is an independent scientific study that complies with the requirements of the relevant regulatory framework. My assessment is positive and I agree that Hristina Kirilova can acquire the educational and scientific degree "Doctor of Philosophy".

15.01.2023

Author of the report:

Assoc. Prof. Dr. Vladimir Zlatarsky